

Vlaams
Parlement

stuk **21** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 16 november 2012 (2012-2013)

Toelichtingen

bij de middelenbegroting
en de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2013

Meerjarenraming

2013-2018

INHOUD

1. Inleiding.....	4
2. De middelenbegroting.....	5
2.1. Inleidend overzicht.....	5
2.2. Samengevoegde en gedeelde belastingen.....	6
2.2.1. Parameters.....	6
2.2.2. Resultaten.....	8
2.3. Specifieke dotaties vanwege de federale overheid.....	8
2.4. Gewestelijke belastingen.....	9
2.5. Toegewezen ontvangsten.....	10
2.6. Andere ontvangsten.....	10
2.7. Lotto-middelen.....	11
2.8. Te consolideren instellingen.....	11
3. De uitgavenbegroting.....	13
3.1. Constant beleid.....	13
3.1.1. Indexatie bij constant beleid.....	13
3.1.2. Andere kostendrijvers of budgettaire engagementen bij constant beleid: Toelichting per beleidsdomein.....	14
3.1.3. De globale evolutie van de beleids- en betaalkredieten bij constant beleid.....	21
3.1.4. De beleids- en betaalkredieten verdeeld over de 13 beleidsdomeinen bij constant beleid.....	22
3.2. Vrije beleidsruimte.....	23
4. Het financieel beheer.....	24
4.1. Schuldevolutie.....	24
4.1.1. Het begrotingssaldo in ESR-termen.....	24
4.1.2. Kredietverleningen en participaties.....	24
4.1.3. Globale evolutie.....	24
4.2. Herfinancieringsbehoeften.....	25
5. Het vorderingensaldo.....	26

Lijst met tabellen

Tabel 2-1: Grote rubrieken van de ESR-gecorrigeerde middelen 2013-2018 (in duizend euro).....	5
Tabel 2-2: Impact maatregelen financiële sector (in duizend euro)	5
Tabel 2-3: Volledig parameteroverzicht.....	7
Tabel 2-4: Samengevoegde en gedeelde belastingen (in duizend euro)	8
Tabel 2-5: Sensitiviteit (in duizend euro).....	8
Tabel 2-6: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro) ..	9
Tabel 2-7: Gewestelijke belastingen (in duizend euro).....	10
Tabel 2-8: Te consolideren instellingen (in duizend euro)	11
Tabel 3-1: Indexparameters	13
Tabel 3-2: Cumulatief effect indexatie kredieten t.o.v. BO 2013 (in duizend euro)	14
Tabel 3-3: Beleidskredieten per beleidsdomein bij constant beleid 2013-2018 (in duizend euro).....	22
Tabel 3-4: Betaalkredieten per beleidsdomein bij constant beleid 2013-2018 (in duizend euro).....	23
Tabel 4-1: Globale evolutie van de schuld (in duizend euro).....	25
Tabel 4-2: Herfinancieringsbehoeften 2013-2018 (in duizend euro)	25
Tabel 5-1: Normnaleving door de Vlaamse overheid (in duizend euro)	26

Lijst met figuren

Figuur 3-1: Beleids- en betaalkredieten (in duizend euro).....	21
--	----

1. INLEIDING

In navolging van art. 6§3 van het Rekendecreet wordt in voorliggende evaluatie van de meerjarenraming het resultaat van het in meerjarig perspectief uitwerken van de budgettaire evoluties aan inkomsten- en uitgavenzijde bij constant beleid weergegeven voor de begrotingsjaren 2013 tot en met 2018.

Uit de berekening van het vorderingensaldo bij constant beleid blijkt dat in 2014 het beoogde begrotingsevenwicht behaald wordt, zonder evenwel nog vrije beleidsruimte over te houden. Dat is het gevolg van de relatief lage economische groeicijfers in 2012, 2013 en 2014, gecombineerd met de reeds in constant beleid voorziene kostendrijvers en budgettaire engagementen en het wegvallen van de effecten van eenmalige maatregelen die zijn voorzien in de begroting 2013.

Vanaf het begrotingsjaar 2015 komt er terug vrije beleidsruimte beschikbaar ten belope van 243 miljoen euro, verder oplopend tot 1,63 miljard euro vrije beleidsruimte in begrotingsjaar 2018. Belangrijk is wel om er op te wijzen dat deze vaststelling uitgaat van het gegeven dat alle externe parameters gelijk blijven, wat gelet op de dagelijks veranderende economische omgeving, de institutionele hervorming, ... natuurlijk ook als zeer voorlopig dient te worden beschouwd.

Zoals reeds gesteld loopt deze meerjarenraming over de periode 2013-2018. In die periode zal de 6de staatshervorming worden geïmplementeerd. Op dit ogenblik is de timing van de invoering evenwel nog onzeker. Ook de budgettair relevante parameters van de 6de staatshervorming liggen nog niet definitief vast. Zo zullen, naast de gewijzigde dynamiek van de ontvangsten, de al of niet volledige overdracht van middelen voor de over te nemen (fiscale) uitgaven alsook de mogelijke dynamiek van die overgenomen (fiscale) uitgaven een invloed hebben op de toekomstige begrotingen. In het kader van het groenboek 6de staatshervorming zal een sensitiviteitsanalyse worden gemaakt van de budgettaire impact van de 6de staatshervorming.

2. DE MIDDELENBEGROTING

2.1. Inleidend overzicht

Tabel 2-1 geeft in grote rubrieken een overzicht van de ESR gecorrigeerde middelen voor de periode 2013-2018. De cijfers voor het begrotingsjaar 2013 hebben betrekking op de begrotingsopmaak 2013. In de volgende paragrafen worden de grote rubrieken kort toegelicht

Tabel 2-1: Grote rubrieken van de ESR gecorrigeerde middelen 2013-2018 (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Samengevoegde en gedeelde belastingen	19.276.276	20.030.780	20.808.650	21.703.979	22.685.169	23.591.254
Specifieke dotaties	899.051	909.289	921.595	934.136	946.915	959.937
Gewestelijke belastingen	5.187.154	5.363.691	5.595.812	5.867.915	6.161.067	6.432.801
Eigen niet-fiscale, toegewezen ontvangsten	127.497	126.179	126.362	126.548	126.736	126.926
Eigen niet-fiscale, niet toegewezen ontvangsten	413.296	401.801	307.998	279.020	250.043	220.009
Lotto gelden	36.825	36.825	36.825	36.825	36.825	36.825
Instellingen consolidatiekring	1.351.550	1.319.097	1.335.209	1.353.796	1.372.065	1.390.918
Totaal	27.291.649	28.187.662	29.132.451	30.302.219	31.578.820	32.758.670

De ramingen van de middelen 2013 en volgende begrotingsjaren zijn conform de door het departement FB gehanteerde modellen gebeurd. Voor het begrotingsjaar 2013 worden de ESR gecorrigeerde ontvangsten bij begrotingsopmaak op 27,3 miljard euro begroot. Voor de begrotingsjaren 2014 tot en met 2018 worden de cijfers in rekening gebracht zoals ze in meerjarig perspectief in constant beleid worden voorzien. Er wordt bijgevolg abstractie gemaakt van de impact van de zesde staatshervorming.

Tabel 2-2 toont de impact op de middelen van de maatregelen die in 2009 ten gunste van de financiële sector werden genomen. De ESR gecorrigeerde ontvangsten zijn eveneens in de totalen van tabel 2-1 opgenomen.

Tabel 2-2: Impact maatregelen financiële sector (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Dividenden financiële instellingen	297.500	289.241	196.024	167.634	139.244	110.854
Terugbetaling financiële instellingen (ESR 8)	1.749.000	501.000	501.000	501.000	501.000	501.000
TOTAAL	2.046.500	790.241	697.024	668.634	640.244	611.854

Tabel 2-2 gaat er van uit dat er in de periode 2013-2018 per 30 november een gedeeltelijke terugbetaling (principal repayment) plaatsvindt door KBC ten belope van respectievelijk 1,166 miljard euro in 2013 en 0,334 miljard euro de jaren nadien. De boetepremie (penalty payment) voor die jaren bedraagt respectievelijk 0,583 en 0,167 miljard euro. De 8,5% coupon rente wordt berekend op het gemiddelde bedrag aan uitstaande schuld gedurende het vorige begrotingsjaar. Dit terugbetalingsscenario geeft prioriteit aan de terugbetaling ten gunste van de federale overheid waarbij de totale terugbetaling nog steeds in overeenstemming is met de terugbetalingskalender bij het herstructureringsplan dat door de Europese Commissie aanvaard werd. Het effect van de financiële stromen op de rentelasten van de Vlaamse overheid werd eveneens in rekening gebracht.

2.2. Samengevoegde en gedeelde belastingen

2.2.1. Parameters

De middelen uit de Bijzondere Financieringswet (samengevoegde en gedeelde belastingen, en de federale dotaties) worden bij de begrotingsopmaak 2013 geraamd op basis van de parameters van de Economische Begroting van 14 september 2012. In tabel 2-3 staan de bedoelde parameters onder de kolom 'BO 2013'. De kolommen 'MJR 2014-2018' geven een overzicht van de gehanteerde parameters. De cijfers voor economische groei en inflatie betreffen een medio september 2012 door het Federaal Planbureau opgestelde actualisatie van de meerjarenprojectie.

Behalve de klassieke parameters van economische groei en inflatie spelen ook de fiscale capaciteit van de gewesten en gemeenschappen, en het aantal leerlingen en –18-jarigen van de gemeenschap een belangrijke rol voor de berekening van de middelen die toegewezen worden vanuit de bijzondere financieringswet. Deze parameters werden, met uitzondering van de denataliteitscoëfficiënt, in meerjarig perspectief constant gehouden. De toename van de denataliteitscoëfficiënt is gebaseerd op de bevolkingsvooruitzichten 2011-2061 van het NIS en weerspiegelt de toename van het aantal leerlingen die de komende jaren verwacht wordt in het basis- en secundair onderwijs. Voor het begrotingsjaar 2014 werd de denataliteitscoëfficiënt weerhouden die door de FOD Financiën op 21 september 2012 aan de gewesten en gemeenschappen werd meegedeeld.

Tabel 2-3: Volledig parameteroverzicht

Begrotingsjaar	MJR 2014-2018				
	2014	2015	2016	2017	2018
Parameters					
Inflatie (CPI)	1,80%	1,90%	1,90%	1,90%	1,90%
Economische groei (BBP)	1,60%	1,70%	1,90%	2,10%	1,60%
Personenbelasting					
Aanslagjaar	2013 = 2011	2014 = 2011	2015 = 2011	2016 = 2011	2017 = 2011
Vlaams Gewest	22.779.679	22.779.679	22.779.679	22.779.679	22.779.679
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	10.134.351	10.134.351	10.134.351	10.134.351	10.134.351
Brussels H. Gewest	3.029.409	3.029.409	3.029.409	3.029.409	3.029.409
Duitstaligen	154.666	154.666	154.666	154.666	154.666
Fiscale capaciteit (FC)					
Vlaams Gewest	63,10%	63,10%	63,10%	63,10%	63,10%
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	28,07%	28,07%	28,07%	28,07%	28,07%
Brussels H. Gewest	8,39%	8,39%	8,39%	8,39%	8,39%
Duitstaligen	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%
Verdeelsleutel onderwijs (LLN)					
Toestand	15/01/2012	15/01/2012	15/01/2012	15/01/2012	15/01/2012
Vlaamse Gemeenschap	56,57%	56,57%	56,57%	56,57%	56,57%
Frans Gemeenschap	43,43%	43,43%	43,43%	43,43%	43,43%
Inwoners					
Referentietijdstip	01/01/2013	01/01/2014	01/01/2015	01/01/2016	01/01/2017
Vlaanderen	6.306.638	6.306.638	6.306.638	6.306.638	6.306.638
Wallonië (excl. Duitst.)	3.449.824	3.449.824	3.449.824	3.449.824	3.449.824
Brussel	1.119.088	1.119.088	1.119.088	1.119.088	1.119.088
Duitstaligen	75.716	75.716	75.716	75.716	75.716
Min 18 jarigen (excl. Duitst.) (DENAT)					
Referentietijdstip	30/06/2013	30/06/2014	30/06/2015	30/06/2016	30/06/2017
Teldatum	31/08/2012	31/08/2012	31/08/2012	31/08/2012	31/08/2012
Nederlandstalig	1.250.600	1.261.726	1.273.651	1.285.489	1.298.728
Franstalig	742.885	746.619	751.217	756.198	761.524
Brussel	263.488	263.917	269.754	275.382	281.004
Denataliteitscoëfficiënt	105,6327%	105,9988%	106,8310%	107,6825%	108,5646%

BO 2013	2012	2013
	2,90%	1,80%
-0,10%	0,70%	0,70%
2011	2012 = 2011	
22.779.679	22.779.679	
10.134.351	10.134.351	
3.029.409	3.029.409	
154.666	154.666	
63,10%	63,10%	
28,07%	28,07%	
8,39%	8,39%	
0,43%	0,43%	
15/01/2012	15/01/2012	
56,57%	56,57%	
43,43%	43,43%	
01/01/2011	01/01/2012	
6.306.638	6.306.638	
3.449.824	3.449.824	
1.119.088	1.119.088	
75.716	75.716	
30/06/2011	30/06/2012	
31/08/2012	31/08/2012	
1.234.124	1.239.197	
735.887	737.799	
251.773	257.459	
104,1628%	104,7429%	

2.2.2. Resultaten

Tabel 2-4 toont de middelen die op basis van de beschreven parameters de komende jaren mogen verwacht worden. De voorliggende meerjarenraming houdt vooralsnog geen rekening met de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming. De samengevoegde en gedeelde belastingen worden geraamd op basis van de op dit ogenblik van kracht zijnde bijzondere financieringswet.

Tabel 2-4: Samengevoegde en gedeelde belastingen (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Samengevoegde en gedeelde belastingen						
Gewest - PB zonder Lambermont	9.186.393	9.501.376	9.846.494	10.224.215	10.637.264	11.012.801
Gewest - PB-aftrek Lambermont	-2.944.724	-3.032.910	-3.129.180	-3.233.326	-3.345.966	-3.450.054
Gewest - PB extra middelen voor extra bevoegdheden	80.612	83.383	86.418	89.742	93.376	96.680
Totaal Gewest na Lambermont : samengevoegde belastingen	6.322.281	6.551.849	6.803.733	7.080.631	7.384.674	7.659.428
Gemeenschap - PB zonder Lambermont	4.223.733	4.368.557	4.527.236	4.700.905	4.890.817	5.063.482
Gemeenschap - BTW zonder Lambermont	7.349.666	7.545.518	7.715.530	7.923.848	8.138.761	8.361.333
Gemeenschap - extra BTW Lambermont	1.381.051	1.564.856	1.762.151	1.998.595	2.270.917	2.507.011
Totaal Gemeenschap na Lambermont : gedeelde belastingen	12.954.450	13.478.931	14.004.917	14.623.348	15.300.495	15.931.826
Vermoedelijke afrekening jaar N-1 (eenmalig)	-455					
Algemeen totaal Samengevoegde en gedeelde belastingen	19.276.276	20.030.779	20.808.650	21.703.979	22.685.170	23.591.254

Gezien de volatiliteit van de in tabel 2-3 vermelde parameters wordt in tabel 2-5 een overzicht aangeboden van de sensitiviteit van deze parameters op de middelen voor het begrotingsjaar 2013 uit de bijzondere financieringswet. In deze paragraaf wordt nagegaan in welke mate de samengevoegde en gedeelde belastingen, en de specifieke dotaties (zie paragraaf 2.3.) reageren op een wijziging van de relevante parameters.

Onderzoek toont aan dat wijzigingen van parameters in plus een even groot effect hebben dan wijzigingen in min. Enkel de richting van de aanpassing verschilt logischerwijze. Tabel 2-5 geeft een schematisch overzicht van het verrichte onderzoek. Elke onderzochte wijziging had een grootte van 0,1 procentpunt (10 basispunten).

Tabel 2-5: Sensitiviteit (in duizend euro)

Parameter	Middelen 2013
BBP 2013	20.144
CPI 2013	19.561
FC 2013	22.660
LLN 2013	12.993
DENAT 2013	8.335

2.3. Specifieke dotaties vanwege de federale overheid

Tabel 2-6 toont de middelen die inzake de specifieke dotaties de komende jaren mogen verwacht worden.

Tabel 2-6: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Tewerkstellingsprogramma's	261.560	261.560	261.560	261.560	261.560	261.560
Buitenlandse studenten	36.845	37.508	38.220	38.946	39.686	40.440
Buitenlandse studenten (afrekening)	70					
Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld	584.642	595.165	606.473	617.996	629.738	641.703
Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld (afrekening)	1.116					
Overname verkeersbelastingen	14.790	15.056	15.342	15.634	15.931	16.234
Overname verkeersbelastingen (afrekening)	28					
Totaal dotaties vanwege federale overheid	899.051	909.288	921.595	934.136	946.915	959.937

Op basis van artikel 35 van de bijzondere financieringswet wordt onder bepaalde voorwaarden aan de gewesten een dotatie toegekend die overeenstemt met de werkloosheidsvergoeding van elke voltijds uitgedrukte arbeidsplaats die door de gewesten ten laste wordt genomen. De dotatie voor tewerkstellingsprogramma's is constant en bedraagt 261.560 duizend euro.

Krachtens artikel 62 van de bijzondere financieringswet wordt aan de gemeenschappen een dotatie toegekend ter financiering van het universitair onderwijs dat aan buitenlandse studenten wordt verstrekt. De basisbedragen die in het bedoelde artikel zijn voorzien, worden jaarlijks aan de inflatie aangepast.

Krachtens het Lambermontakkoord werd het kijk- en luistergeld omgevormd van een gemeenschapsbelasting naar een gewestbelasting. De gemeenschappen verkregen wel een dotatie ter compensatie voor het wegvallen van het kijk- en luistergeld. De berekening van de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde netto-ontvangsten van het kijk- en luistergeld in 1999, 2000 en 2001, en dit in de betrokken gemeenschappen. Deze netto-ontvangsten moeten evenwel uitgedrukt worden in prijzen van 2002. Vanaf 2003 wordt het basisbedrag 2002 van de dotatie aangepast aan de inflatie.

Naar aanleiding van de overname vanaf 2011 van de dienst van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen (verkeersbelasting, belasting op de inverkeersstelling en eurovignet) ontvangt het Vlaams Gewest van de federale overheid jaarlijks een extra dotatie om de kosten van het overgenomen federaal personeel te compenseren. De berekening van de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde kostprijs van de dienst van de betrokken gewestbelastingen voor de jaren 1999, 2000 en 2001, uitgedrukt in prijzen van 2002. Vanaf 2003 wordt dit bedrag (per gewestbelasting) aangepast aan de evolutie van de consumptieprijsindex. De basisbedragen staan vermeld in de wet van 8 maart 2009 tot vaststelling van de totale kostprijs van de dienst van de gewestelijke belastingen, in uitvoering van artikel 68ter van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en gewesten (BS 20 maart 2009).

2.4. Gewestelijke belastingen

De ramingen van de gewestelijke belastingen voor het begrotingsjaar 2013 en volgende zijn enerzijds gebaseerd op de vermoedelijke realisaties over het jaar 2012, en anderzijds op de economische vooruitzichten die door het Federaal Planbureau in de Economische Begroting van 14 september 2012 werden geponeerd. Vooral de registratierechten, de successierechten en de schenkingsrechten worden door conjuncturele elementen beïnvloed.

De raming van de gewestbelastingen is gebeurd vanuit een constant beleid hypothese en houdt rekening met het op kruissnelheid komen van de maatregel waarbij de tarieven van het verdeelrecht

herschikt werden. Ook de raming van de belasting op de inverkeersstelling geschiedt tegen het licht van de aanvang 2012 gewijzigde regelgeving.

Tabel 2-7 toont een overzicht van de begrotingsposten en de weerhouden bedragen. De getoonde bedragen betreffen ESR gecorrigeerde ontvangsten.

Tabel 2-7: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Onroerende voorheffing	99.879	103.140	106.515	110.009	113.625	117.367
Belasting op de spelen en weddenschappen	24.020	24.289	24.561	24.835	25.114	25.395
Belasting op de automatische ontspanningstoestellen	30.860	31.123	31.387	31.655	31.923	32.195
Openingsbelasting	0	0	0	0	0	0
Registratierechten	1.952.434	2.050.031	2.161.678	2.288.381	2.427.827	2.553.755
Hypotheekrechten	138.535	143.303	148.836	154.754	160.217	165.873
Verkeersbelasting op de autovoertuigen (inning FOD Financiën)	0	0	0	0	0	0
Verkeersbelasting op de autovoertuigen (inning IVA VLABEL)	988.006	1.005.978	1.024.587	1.044.054	1.063.891	1.084.105
Belasting op de inverkeersstelling (inning FOD Financiën)	0	0	0	0	0	0
Belasting op de inverkeersstelling (inning IVA VLABEL)	200.627	203.635	195.420	197.648	199.901	202.180
Eurovignet (inning FOD Financiën)	19.637	21.051	22.567	24.193	25.937	27.806
Eurovignet (inning IVA VLABEL)	71.749	76.918	82.460	88.401	94.770	101.599
Schenkingsrechten	289.382	304.126	320.671	339.448	360.183	378.865
Successierechten en recht van overgang bij overlijden	1.372.025	1.400.097	1.477.130	1.564.537	1.657.679	1.743.661
Kijk- en luistergeld	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.187.154	5.363.691	5.595.812	5.867.915	6.161.067	6.432.801

2.5. Toegewezen ontvangsten

Aan een begrotingsfonds toegewezen of geaffecteerde ontvangsten - die niet als opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen kunnen bestempeld worden - zijn ontvangsten die voorbehouden worden voor het dekken van bepaalde duidelijk omschreven uitgaven. De raming van de toegewezen ontvangsten schommelt in de meerjarenraming rond de 126,5 miljoen euro. De belangrijkste toegewezen ontvangsten in de middelenbegroting zijn:

- de inschrijvingsgelden van het deeltijds kunstonderwijs;
- de terugbetaling van salarissen en salaristoelagen in de onderwijssector;
- de inkomsten in het kader van het medisch-sociaal beleid;
- de inkomsten van het Vernieuwingsfonds.

2.6. Andere ontvangsten

De andere ontvangsten betreffen niet-fiscale, niet-toegewezen ontvangsten die niet kunnen bestempeld worden als (1) opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen, of (2) dotaties komende van instellingen behorende tot de consolidatiekring. Tot deze categorie behoren onder meer de dividenden van de openbare investeringsmaatschappijen en de dividenden van financiële instellingen die door de

Vlaamse Regering in 2009 gesteund werden. De dalende trend van de categorie andere ontvangsten in de meerjarenraming wordt verklaard door de evolutie van de dividenden van de financiële instellingen (zie tabel 2-2).

2.7. Lotto-middelen

Volgens artikel 62bis van de bijzondere financieringswet krijgt elke gemeenschap een bepaald percentage van de te verdelen winst van de Nationale Loterij toegewezen. De federale ministerraad dient hiertoe de uitkeerbare winst te bepalen. De raming van de Lotto-middelen wordt in de meerjarenraming constant gehouden op het niveau van de begrotingsopmaak 2013 (36,8 miljoen euro). Die raming is gebaseerd op het voorlopig winstverdelingsplan voor het dienstjaar 2012.

2.8. Te consolideren instellingen

Tabel 2-8 geeft een overzicht van de ESR gecorrigeerde ontvangsten van de Vlaamse instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren. Hierbij worden de instellingen met belangrijke bedragen aan eigen ontvangsten apart vermeld.

Tabel 2-8: Te consolideren instellingen (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
MINA	129.610	125.893	125.215	124.254	123.704	123.167
VIF	50.980	51.603	52.237	52.919	53.577	54.247
Loodswezen	81.294	82.757	84.247	85.848	87.393	88.966
Andere instellingen met DAB-vorm	24.470	24.561	24.829	25.117	25.395	25.678
VMM	22.473	4.368	4.447	4.531	4.613	4.696
VDAB	103.765	105.633	107.534	109.577	111.550	113.558
NV Waterwegen en Zeekanaal	63.546	64.690	65.854	67.105	68.313	69.543
VRT	182.209	185.489	188.828	192.416	195.879	199.405
Kind & Gezin	156.472	159.288	162.156	165.237	168.211	171.239
VAPH	25.115	25.115	25.115	25.115	25.115	25.115
VVM - De Lijn	229.061	233.184	237.381	241.891	246.245	250.678
Andere instellingen met andere dan DAB-vorm	282.555	256.515	257.366	259.786	262.070	264.627
Totaal	1.351.550	1.319.097	1.335.209	1.353.796	1.372.065	1.390.918

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van het *Minafonds* evolueren van 129,6 miljoen euro in 2013 naar 123,2 miljoen euro in 2018. De ontvangsten zijn in hoofdzaak afkomstig van de milieuheffingen. De milieuheffingen worden geïnd door de Vlaamse openbare milieu-instellingen. Meer bepaald int OVAM de afvalstoffenheffing, VMM de waterheffingen en VLM de administratieve geldboetes in het kader van MAP III.

Over de periode 2013-2018 dalen de ontvangsten met 6,4 miljoen euro. Dit is te wijten aan de afname van de dividenden van de NV Vlaamse Milieuholding met 4 miljoen euro tot 8,5 miljoen euro als gevolg van de terugzetting van de éénmalige middelen voor de afbetaling van de APCF-rechten. Voor de ontvangsten uit afvalstoffenheffingen wordt ervan uitgegaan dat deze in de periode 2013-2018 met 2,8 miljoen euro afnemen. Dit is te wijten aan de sturende werking van de heffing en inzonderheid het verbieden of ontraden van storten en het recupereren van energie uit afvalstoffenstromen.

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van *het Loodswezen*, de *NV Waterwegen en Zeekanaal* en van *De Lijn* worden geïndexeerd volgens de in de meerjarenraming gehanteerde inflatieparameters.

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van *het VIF* worden slecht gedeeltelijk geïndexeerd. Enkel de ontvangsten van het agentschap Wegen en Verkeer (o.a. de opbrengsten van de nevenbedrijven langs autosnelwegen en de ontvangsten uit schaderegelingen voortvloeiend uit schade aan het openbaar domein) worden geïndexeerd. De overige ontvangsten van het VIF worden constant gehouden.

Ingevolgde het wegvallen van de eenmalige opbrengsten uit de verkoop van activa aan Aquafin NV vallen de ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VMM* in 2014 terug naar 4,4 miljoen euro. De evolutie tijdens de daaropvolgende jaren wordt verondersteld gelijk te lopen met de inflatie.

Ook de evolutie van de ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VDAB* wordt verondersteld gelijk te lopen met de inflatie.

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VRT* stijgen ten gevolge van de inflatie van 182,2 miljoen euro in 2013 tot 199,4 miljoen euro in 2018.

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van *Kind en Gezin* stijgen ten gevolge van de inflatie van 156,5 miljoen euro in 2013 tot 171,2 miljoen euro in 2018. De ESR gecorrigeerde ontvangsten van het *VAPH* daarentegen blijven in de periode 2013-2018 behouden op het niveau van 25,1 miljoen euro.

3. DE UITGAVENBEGROTING

3.1. Constant beleid

Voor wat de berekening van het constant beleid in de periode 2014-2018 betreft, worden de uitgangshypothesen inzake de in huidige legislatuur gehanteerde kostendrijvers en budgettaire engagements bij ongewijzigd beleid rigoureuus doorgetrokken.

De exacte repercussie van de aannames op de in deze meerjarenraming gehanteerde indexatieparameters resp. externe kostendrijvers en budgettaire engagements is terug te vinden onder punt 3.1.1 - Indexatie bij constant beleid, resp. onder punt 3.1.2. - Andere kostendrijvers of budgettaire engagements bij constant beleid: Toelichting per beleidsdomein.

Een blijvend aandachtspunt voor de komende jaarlijkse begrotingen is de oplopende budgettaire impact van een aantal open einde regelingen.

De bij de begroting 2013 doorgevoerde besparingen worden recurrent doorgetrokken. Eenmalige besparingen/inkomsten worden teruggedraaid in het jaar dat de besparing/inkomst afloopt.

Wat betreft de meeruitgaven aan beschikbaarheidsvergoedingen voor alternatief gefinancierde projecten, worden er voor sommige initiatieven zoals PPS in de sport, VIPA-II, VAC's... nog bijkomende kredieten t.o.v. de begrotingsopmaak 2013 voorzien. Voor andere initiatieven zoals VIA-invest, PPS in de scholenbouw, ... zullen in de toekomst de huidig beschikbare beleidskredieten voor klassiek gefinancierde projecten voor de beschikbaarheidsvergoedingen ingezet worden.

Voor meer detail inzake de verwachte evolutie van beschikbaarheidsvergoedingen in meerjarig perspectief, wordt verwezen naar de specifieke rapportage inzake alternatieve financiering zoals jaarlijks neergelegd bij het Vlaams Parlement.

3.1.1. Indexatie bij constant beleid

Tabel 3-1 toont de diverse indexparameters die in voorliggende meerjarenraming worden gehanteerd. Voor de periode 2014-2018 worden de inflatieverwachtingen overgenomen die ook bij de ontvangstenraming worden gehanteerd (gebaseerd op een officieuze meerjarenprojectie opgesteld medio september 2012 door het Federaal Planbureau).

Tabel 3-1 : Indexparameters

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Verwachte evolutie gezondheidsindex	1,9%	1,8%	1,8%	1,9%	1,8%	1,8%
Overschrijding spilindex	Jan/12- Nov/12	Jan/14	Feb/15	Feb/16	Maa/17	Apr/18
Maand aanpassing loon	Maa/12 Jan/13	Maa/14	Apr/15	Apr/16	Mei/17	Jun/18
Index loon buiten provisie	1,9%	1,8%	1,8%	1,9%	1,8%	1,8%
Index niet loon	0%	1,8%	1,8%	1,9%	1,8%	1,8%

In tabel 3-2 wordt de cumulatieve toename van de beleidskredieten t.o.v. BO 2013 als gevolg van indexatie weergegeven.

De budgettaire effecten van de verwachte overschrijding van de spilindex in november 2012 à rato van 262 miljoen euro worden nog steeds voorzien binnen de provisie-kredieten van het beleidsdomein Financiën en Begroting. De kosten van overschrijdingen van de spilindex in de jaren 2014 tem 2018 worden voorzien op de resp. begrotingsartikelen.

Op basis van voorliggende data kunnen we vaststellen dat 0,1% indexatie in begrotingsjaar 2014 20 miljoen extra uitgaven genereert. In 2018 loopt dit bedrag op tot bijna 24 miljoen euro. Het verschil tussen deze 2 cijfers is enerzijds te wijten aan het feit dat er cumulatie is in de indexatie en anderzijds is het vastgestelde verschil te verklaren door de werking van het voorspellingsmodel van de verwachte overschrijdingen van de spilindex.

Globaal genomen stijgen de beleidskredieten in voorliggende meerjarenraming met 3,96 miljard euro, waarvan 2,03 miljard euro te wijten is aan de indexatie.

Tabel 3-2: Cumulatief effect indexatie kredieten t.o.v. BO 2013 (in duizend euro)

Beleidsdomein	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Hogere Entiteiten	2.219	4.489	6.808	9.298	11.693
Diensten Algemeen					
Regeringsbeleid	1.658	3.397	5.223	7.067	8.884
Bestuurszaken	4.807	9.854	15.169	20.533	25.833
Financiën en Begroting	4.112	8.629	13.540	18.276	23.050
Internationaal Vlaanderen	2.251	4.620	7.113	9.641	12.136
Economie, Wetenschappen en Innovatie	20.358	41.133	63.435	85.044	107.019
Onderwijs en Vorming	179.634	380.881	591.426	817.244	1.037.861
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	57.716	121.263	187.205	258.782	327.715
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	15.903	32.763	50.551	68.727	86.599
Werk en Sociale Economie	20.482	42.080	64.949	88.297	111.394
Landbouw en Visserij	2.666	5.447	8.391	11.344	14.278
Leefmilieu, Natuur en Energie	10.025	20.409	31.232	42.232	53.229
Mobiliteit en Openbare Werken	37.304	76.222	118.040	158.631	199.654
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	4.621	9.418	14.578	19.704	24.812
TOTAAL (excl. FFEU)	363.756	760.605	1.177.660	1.614.820	2.044.157

3.1.2. Andere kostendrijvers of budgettaire engagementen bij constant beleid: Toelichting per beleidsdomein

Hierna volgt een toelichting per beleidsdomein van de belangrijkste evoluties bij constant beleid excl. indexatie.

3.1.2.1. Bestuurszaken

In uitvoering van het decretaal voorziene groeipad van 3,5% voor het gemeente-, het provincie- en het stedenfonds nemen de kredieten tegen het begrotingsjaar 2018 cumulatief toe met respectievelijk 407,5 miljoen euro, 17,3 miljoen euro en 26,7 miljoen euro t.o.v. het begrotingsjaar 2013.

Voor de verkiezingen voor het Vlaams Parlement wordt er in 2014 2 miljoen euro voorzien terwijl er voor de lokale en provinciale verkiezingen van 2018 in 2016 en 2017 samen 11,3 miljoen euro ingeschreven wordt.

De meerkost voor het VAC Brugge en het VAC Gent, dat gedragen wordt uit de algemene middelen, komt voor 2014 neer op 6,1 miljoen euro. In 2015 en 2016 neemt deze meerkost verder toe met 3,1 miljoen euro terwijl vanaf 2017 de toename ten opzichte van 2014 beperkt blijft tot 2,7 miljoen euro.

3.1.2.2. *Financiën en Begroting*

De budgettaire effecten van de verwachte overschrijding van de spilindex in november 2012 à rato van 262 miljoen euro worden nog steeds voorzien binnen de provisie kredieten van het beleidsdomein Financiën en Begroting. De kosten van overschrijdingen van de spilindex in de jaren 2014 tem 2018 worden voorzien op de resp. begrotingsartikelen (cf. supra in algemeen stuk over indexering).

Voor de verwachte meerkosten voor de bijdrage aan de pool der parastatalen (verwachte groei van de bijdragevoet met 1,5%punt per jaar met uitzondering van begrotingsjaar 2016 waarin een stijging van 2%punt wordt geprojecteerd), wordt tegen begrotingsjaar 2018 een meeruitgave verwacht van 21,1 miljoen euro.

In afwachting van verder overleg en een akkoord met de federale overheid met betrekking tot de verhoging van de responsabiliseringsbijdrage worden - voorzichtigheidshalve - de kredieten voorzien conform de berekeningen in de nota van 3 mei 2012 van PDOS.

Indien de Bijzondere Wet van 5 mei 2003 toegepast zou worden, zou dit immers tot gevolg hebben dat de responsabiliseringsbijdrage voor Vlaamse Gemeenschap de komende jaren verder zou evolueren naar 76 miljoen euro in begrotingsjaar 2014 en naar 114 miljoen euro in begrotingsjaar 2018.

In afwachting van een nakend globaal kaderakkoord over generieke maatregelen met betrekking tot de invulling van de recurrente besparing van 1% op de loonmassa van het Vlaamse overheids personeel wordt de 100 miljoen euro besparing op personeelskredieten doorgetrokken binnen het beleidsdomein FB.

Voor het budgettaire effect van het op kruissnelheid brengen van de reeds afgesloten CAO ambtenarenzaken 2010-2012 wordt er vanaf 2014 bijkomend 8,8 miljoen euro voorzien.

In begrotingsjaar 2014 wordt de laatste opstap van 20 miljoen euro besparing voorzien in het kader van de 6% vermindering van het aantal ambtenaren tegen het einde van de legislatuur.

Tot slot wordt er in een jaarlijkse kredietverhoging van 6,3 miljoen euro voorzien voor het ondervangen van de budgettaire effecten van de vergrijzing van het ambtenarenkorps, de zgn. weddedrift.

De compensaties aan gemeenten en provincies voor de gederfde inkomsten ingevolge de volledige vrijstelling van de onroerende voorheffing (O.V.) voor het kadastraal inkomen (K.I.) van nieuw materiaal en outillage enerzijds en ingevolge de vermindering van de O.V. voor energiezuinige woningen en gebouwen anderzijds volgen een groepspad:

- Wat betreft de volledige vrijstelling van de O.V. voor het K.I. van materiaal en outillage neemt het krediet in begrotingsjaar 2014 met 4 miljoen euro toe tot een totaal recurrent budget van 75 miljoen euro;

- De middelen voor de vermindering van de O.V. voor energiezuinige woningen nemen jaarlijks toe met 1 miljoen euro, om vanaf 2018 recurrent 10 miljoen euro te bedragen.

De benodigde rentekredieten nemen stelselmatig af t.o.v. de ingeschreven kredieten bij de begrotingsopmaak 2013. In begrotingsjaar 2018 is de behoefte aan rentekredieten reeds met 53,3 gedaald (zie infra. Hoofdstuk 4.)

Bij het VFLD valt vanaf begrotingsjaar 2014 de bij de begrotingsopmaak 2013 voorziene saldo-opbouw ten belope van 5,3 miljoen euro weg, zodat er binnen het VFLD ook extra beleidsuitgaven voorzien zijn ten belope van dit bedrag.

3.1.2.3. *Internationaal Vlaanderen*

In de periode 2010-2011 werden er door middel van een vooruitschuifoperatie extra machtigingen toegekend voor de “inhaalbeweging jeugdverblijfsinfrastructuur” voor een totaal bedrag van 18 miljoen euro. In de begrotingsjaren 2012 en 2013 werd reeds een gedeeltelijke terugname van respectievelijk 2,8 miljoen euro en 7,4 miljoen euro doorgevoerd. Voor 2014 komt de terugname neer op 7,8 miljoen euro, wat overeenstemt met een bijkomende verlaging van 0,4 miljoen euro ten opzichte van begrotingsjaar 2013. Vanaf het begrotingsjaar 2015 zal de vooruitschuifoperatie afgelopen zijn en zullen de machtigingen bijgevolg terug toenemen met 7,8 miljoen euro.

Gelet op de recuperatie die wordt voorzien binnen de begroting van Toerisme Vlaanderen van de middelen uit de verkoop van overtollige gebouwen, nemen de beleidskredieten in 2014 toe met 3 miljoen euro om daarna terug af te nemen en vanaf 2017 terug op het niveau van begrotingsjaar 2013 te komen.

3.1.2.4. *Economie, Wetenschap en Innovatie*

Voor de implementatie van het decreet integratie binnen het hoger onderwijs, wordt er – naast de voorziene middelen vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming - vanuit de EWI-begroting een bijkomende bijdrage voorzien van gecumuleerd 9,8 miljoen euro in begrotingsjaar 2018 t.o.v. begrotingsjaar 2013.

3.1.2.5. *Onderwijs en Vorming*

De uitgaven voor de lonen in het leerplicht- en deeltijdskunstonderwijs kennen een globale stijging van 503 miljoen euro in begrotingsjaar 2018 ten opzichte van de begrotingsopmaak 2013. Deze toename valt uiteen in meerdere verklarende elementen:

- Vooreerst geeft de evolutie van de verwachte leerlingenaantallen in het basis- en secundair onderwijs aanleiding tot een toename van de kredieten met 291 miljoen euro. Deze evolutiecijfers van de verwachte leerlingenaantallen zijn aangepast met de elasticiteits-coëfficiënten. Niet alleen is er een blijvende stijging van de leerlingenaantallen in het basisonderwijs te verwachten, maar ook in het secundair onderwijs wordt een kentering in de evolutie van de leerlingenaantallen verwacht. Zo zal vanaf het begrotingsjaar 2017 de verwachte leerlingenevolutie van negatief naar positief tenderen. Dit is ook logisch gegeven de verhoogde doorstroom van leerlingen vanuit het basisonderwijs.
- In de huidige meerjarenraming wordt een vergrijzingscoëfficiënt van 0,34% gehanteerd waarbij het bijkomend budgettaire effect in begrotingsjaar 2018 t.o.v. begrotingsjaar 2013 op 120,5 miljoen euro wordt geraamd, hetzij een jaarlijkse toename met 23,7 miljoen euro.
- De afschaffing van de TBS-maatregel in samenhang met de federale pensioenhervorming laat initieel een daling van de benodigde loonkredieten noteren voor een bedrag van 2,4 miljoen euro in begrotingsjaar 2014 en 2015 t.o.v. begrotingsjaar 2013. Door de effecten van de federale pensioenhervorming op de vergrijzing, wordt het besparend effect van de afschaffing van de TBS-maatregel teniet gedaan en nemen de loonkredieten vanaf begrotingsjaar 2016 toe met 11 miljoen euro t.o.v. de begrotingsopmaak 2013, om uiteindelijk in begrotingsjaar 2018 91,7 miljoen hoger te zijn.
- Tot slot geeft de afbouw van de overgangmaatregel voor het decreet basisonderwijs aanleiding tot een daling van de loonkredieten met 1,9 miljoen euro vanaf begrotingsjaar 2016.

Voor de uitwerking van de cao onderwijs wordt in een bijkomend budget van 122 miljoen euro voorzien vanaf begrotingsjaar 2014.

De werkingsmiddelen voor het basis en secundair onderwijs nemen toe met een bedrag van 7,8 miljoen euro door de leerlingenevolutie in begrotingsjaar 2018. Aangezien er geen elasticiteitscoëfficiënten worden toegepast en er een vertraagd effect is van de leerlingenevolutie op de werkingsmiddelen, is er verhoudingsgewijs een minder uitgesproken effect op evolutie van de kredieten dan bij de loonkredieten

Bepaalde projecten lopen ten einde of zijn niet jaarlijks wederkerend op het vlak van benodigde vastlegging. Zo worden de bij de begrotingsopmaak 2013 voorziene kredieten voor Capelo verminderd met één miljoen euro. De kredieten voor de overheidsopdracht Klasse worden 2-jaarlijks voorzien waardoor er een verhoging is ten belope van 3,6 miljoen in de even begrotingsjaren en de kosten voor de 4 jaarlijkse financiële controle voor een bedrag van 1 miljoen euro worden éénmalig voorzien in 2016.

Naast de substitutie die wordt voorzien binnen de jaarlijkse beschikbare machtiging aan AGION om de recurrente beschikbaarheidsvergoedingen op te vangen, wordt ook in bijkomende middelen voorzien voor de betoelaging van de éénmalige vergoedingen die in het kader van de PPS-constructie benodigd zijn.

Voor de loonkredieten van het personeel van de basiseducatie en het volwassenenonderwijs wordt een jaarlijkse stijging van het lestijdenpakket met respectievelijk 2,59% en 0,8% in rekening gebracht. Dit komt neer op een jaarlijkse toename van de loonkredieten voor de basiseducatie en het volwassenenonderwijs met 4,7 miljoen euro. De centra voor de basiseducatie zullen als gevolg van de toename van het lestijdenpakket met 2,59% per schooljaar bovendien ongeveer 0,2 miljoen euro bijkomende werkingsmiddelen ontvangen.

Rekening houdende met de gekende evoluties zullen in 2014 het aantal financieringspunten bij de universiteiten en de professionele bachelors met ten minste 2% zijn gestegen ten opzichte van de huidige referentiepunten. Hierdoor zullen de middelen voor het variabel onderwijsdeel van de professionele bachelors en het variabele onderwijsdeel van de universiteiten met 2% toenemen, wat neerkomt op een stijging met respectievelijk 8,8 miljoen euro en 7,6 miljoen euro. Deze positieve klik zal zich voor het variabel onderwijsdeel van de professionele bachelors herhalen in 2015 en 2016, terwijl voor het variabel onderwijsdeel van de universiteiten gedurende de periode 2014-2018 jaarlijks een klik met 2% verwacht wordt.

Tegelijk met de verhoging van het variabele onderwijsdeel, wordt ook voor het variabel onderzoeksdeel van de universiteiten een jaarlijkse stijging van de toelagen met 6,2 miljoen euro verrekend teneinde een verhouding van 45/55 tussen onderzoeksmiddelen en onderwijsmiddelen te behouden.

Voor de werkingsmiddelen van de Hogere Zeevaartschool wordt ook jaarlijks een klik verwacht. Hierdoor zullen de kredieten van de Hogere Zeevaartschool jaarlijks met 0,9 miljoen euro toenemen.

Naar aanleiding van TBS-hervorming verwacht wordt er tegen 2016 een maximale besparing van 2 miljoen euro in het hoger onderwijs verwacht.

Globaal gezien zullen de werkingsuitkeringen van de universiteiten en de hogescholen tegen begrotingsjaar 2018, als gevolg van deze evoluties, met 95,6 miljoen euro toenemen ten opzichte van begrotingsjaar 2013.

Naast de evolutie in het aantal financieringspunten, nemen de kredieten voor het hoger onderwijs ook toe in het licht van het decreet integratie van het hoger onderwijs. De jaarlijkse toename voor de onderwijsbegroting bedraagt jaarlijks tussen de 14,8 en 18 miljoen euro, zodat in begrotingsjaar 2018 de voorziene kredieten naar aanleiding van dit decreet 81 miljoen euro hoger liggen dan in begrotingsjaar 2013.

Gelet op de verwachte leerlingenevoluties in het basis-, secundair en hoger onderwijs zullen de kredieten voor de studie- en schooltoelagen met 5 miljoen euro, exclusief index, toenemen tegen begrotingsjaar 2018 t.o.v. begrotingsjaar 2013.

3.1.2.6. *Welzijn, Volksgezondheid en Gezin*

In begrotingsjaar 2014 wordt een opstap van 6,6 miljoen euro voorzien ter uitvoering van de intersectorale maatregelen van het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-/ non-profitsectoren (VIA IV).

Het VIA IV-akkoord omvat ook sectorale maatregelen: per sector is een groeipad ‘uitbreiding’ en ‘kwaliteit’ afgesproken dat voor begrotingsjaren 2014 en 2015 in deze meerjarenraming geïmplementeerd wordt.

In begrotingsjaar 2014 wordt hiervoor 28,5 miljoen euro bijkomend voorzien. Voor begrotingsjaar 2015 is binnen VIA-IV nog een bijkomende opstap voorzien van 933.000 euro voor gezinszorg.

Binnen de werking van het VIPA wordt ter uitvoering van de aangegane engagementen voor de alternatieve procedure in resp. 30 miljoen euro aan bijkomende beleidskredieten in begrotingsjaar 2014, en een extra 18 miljoen euro in begrotingsjaar 2015, voorzien t.o.v. de reeds bij begrotingsopmaak 2013 voorziene 146 miljoen euro.

De toelage aan het Zorgfonds wordt jaarlijks verhoogd. Hierbij wordt een stijging van het aantal dossiers in de mantel- en thuiszorg verondersteld met 4,3% voor de begrotingsjaren 2012-2014. Vanaf begrotingsjaar 2015 wordt een stijging met 2,5% geraamd naar analogie met de decretaal verankerde groei voet in het urencontingent gezinszorg. Er wordt een jaarlijkse verhoging van het aantal bedden in de residentiële zorg met 1.800 verwacht. Deze stijgingen leiden tot een totale cumulatieve verhoging van de toelage met 45 miljoen euro in begrotingsjaar 2018 ten opzichte van begrotingsjaar 2013.

Voor het Fonds Jongerenwelzijn worden jaarlijks 1,5 miljoen euro extra beleidskredieten voorzien ter ondersteuning van pleegplaatsingen, internaten en preventieve sociale actie. Deze stijgingen leiden dus tot een totale cumulatieve verhoging van de kredieten met 7,5 miljoen euro in begrotingsjaar 2018 ten opzichte van begrotingsjaar 2013.

De extra uitgaven ter ondervanging van het VIA-I akkoord voor het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap worden geraamd op 5,9 miljoen euro in begrotingsjaar 2018 ten opzichte van begrotingsjaar 2013.

Binnen het Agentschap Zorg en Gezondheid wordt er ruimte voorzien om het urencontingent gezinszorg jaarlijks met 2,5% te laten uitbreiden. Dit betekent een totale cumulatieve verhoging van de kredieten met 71 miljoen euro in begrotingsjaar 2018 ten opzichte van begrotingsjaar 2013 ofwel een jaarlijkse opstap van gemiddeld 14,2 miljoen euro.

Daarnaast stijgen de kredieten voor het thuis- en ouderenzorgbeleid jaarlijks met 0,9 miljoen euro omwille van het groeipad animatiewerking in de erkende woonzorgcentra. Tenslotte worden de beleidskredieten voor de bouw van serviceflats afgebouwd aangezien de vastleggingen van de geplande investeringen aflopen. Tussen begrotingsjaar 2013 en begrotingsjaar 2016 dalen de beleidskredieten voor de bouw van serviceflats met 7,5 miljoen euro, waardoor ze in feite volledig vervallen.

Ter compensatie van de weddedrift in de verschillende sectoren wordt geraamd dat in begrotingsjaar 2018 ten opzichte van begrotingsjaar 2013 61,3 miljoen euro meer kredieten zullen benodigd zijn bij het VAPH, Jongerenwelzijn, de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, Kind en Gezin en de Centra Algemeen Welzijnswerk.

3.1.2.7. *Cultuur, Jeugd, Sport en Media*

Voor het vastleggen van de 2de fase van de renovatie van het KMSKA wordt verwacht dat het nog resterende budget van 31,5 miljoen euro in begrotingsjaar 2014 zal aangewend worden.

Verder loopt in begrotingsjaar 2015 ook de 5-jarige periode af waarin jaarlijks 4 miljoen euro compensatie vanuit de FOCl-machtiging wordt geboden voor de volledige vastlegging van het project Waalse Krook in 2010.

In begrotingsjaar 2016 wordt 0,4 miljoen euro ingeschreven voor de deelname van de Vlaamse topsporters aan de Olympische Spelen in Rio de Janeiro.

Voor de subsidies binnen het sportinfrastructuurplan voor projecten gefinancierd via PPS wordt in voorliggende meerjarenraming uitgegaan van een toename van deze subsidies tot jaarlijks 8,5 miljoen euro in begrotingsjaar 2018.

Voor wat de VRT-begroting betreft wordt vanaf begrotingsjaar 2014 voorzien in een toelage voor de bijgestelde knipperlichtprocedure ten belope van 2,9 miljoen euro. Daarnaast wordt er voor de begrotingsjaren 2014 tot 2016 uitgegaan van de begrotingsmatig voorziene saldi-evoluties zoals voorzien in de beheersovereenkomst. Vanaf begrotingsjaar 2017 wordt er geen saldo-evolutie meer meegenomen.

Op basis van het actuair rapport wordt geraamd dat de pensioenuitgaven van het pensioenfinancieringsorganisme van de VRT t.o.v. de begrotingsopmaak 2013 stijgen met 18,5 miljoen euro naar 72,1 miljoen euro in begrotingsjaar 2018.

3.1.2.8. *Werk en Sociale Economie*

Omdat de nieuwe generatie sectorconvenants opnieuw een looptijd kennen van 2 jaar wordt enkel in de oneven jaren een vastleggingskrediet van 12,7 miljoen euro ingeschreven.

Voor de verwachte stijging in de toekenningen van de landingsbanen in de social profit sector wordt elk begrotingsjaar een bijkomende toename van de benodigde kredieten met 2,4 miljoen euro voorzien.

3.1.2.9. *Landbouw en Visserij*

De intering op het begrotingssaldo van het EV ILVO voor een bedrag van 750 duizend euro ter financiering van de aankoop van een spectrometer zoals voorzien bij de begrotingsopmaak 2013 valt weg vanaf begrotingsjaar 2014.

3.1.2.10. *Leefmilieu, Natuur en Energie*

De eenmalige verlaging van de toelage aan de drinkwatermaatschappijen door het benutten van reserves en aanpassen van het subsidiëringsritme wordt in begrotingsjaar 2014 teruggezet ten belope van 110 miljoen euro. Naast het wegvallen van de eenmalige verlaging, stijgt de aquafinfectuur t.o.v. de begrotingsopmaak 2013 met 8,3 miljoen in begrotingsjaar 2014 tot 37 miljoen euro in begrotingsjaar 2018.

In begrotingsjaar 2016 worden de 5-jaarlijkse beheersovereenkomsten met landbouwers hernieuwd wat tot een stijging van de beleidskredieten met 31,7 miljoen euro leidt.

Het afbetalingsschema van de APCF-rechten leidt tot een daling van de uitgaven met 5,8 miljoen euro in begrotingsjaar 2014 t.o.v. de begrotingsopmaak 2013. In 2013 wordt voorzien de APCF-rechten budgettair af te ronden, zodat deze geen impact hebben in de periode 2014-2018.

3.1.2.11. *Mobiliteit en Openbare Werken*

Het in 2013 aan W&Z eenmalig toegekende krediet in het kader van het project Investeringszone Petroleum Zuid valt in begrotingsjaar 2014 weg, wat leidt tot een afname van het beleidskrediet met 18,0 miljoen euro.

Het toepassen van de klassieke prijssherzieningsformules van de VVM – De Lijn, waarbij wordt gewerkt met de inflatieparameters zoals voorzien in deze meerjarenraming, resulteert in een gecumuleerde toename van het beleidskrediet ten belope van 38,2 miljoen euro in begrotingsjaar 2018. Voor de het afsluiten van een nieuwe cao bij de VVM – De Lijn wordt in begrotingsjaar 2014 een recurrente opstap van 7,2 miljoen euro voorzien.

3.1.2.12. *Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed*

In het kader van het grond- en pandendecreet wordt er tegen begrotingsjaar 2018 16,3 miljoen extra krediet voorzien voor infrastructuursubsidies.

Bij de berekening van de kapitaalsubsidies voor de huursector wordt uitgegaan van het NFS2-besluit. In dit besluit wordt voor de berekening van het voorlopig subsidiepercentage van een uitvoeringsprogramma (UP) gewerkt met de OLO-10 jaar als referentierentevoet. In het jaar X+4 wordt het definitieve subsidiepercentage bepaald op basis van de reële fundingkost. De indexering van de investeringsvolumes, het incalculeren van een mogelijke rentestijging en het in rekening brengen van een definitief subsidiepercentage voor de UP's dat hoger ligt dan het voorlopige subsidiepercentage resulteert tegen begrotingsjaar 2018 in een gecumuleerde toename van het beleidskrediet met 50,3 miljoen euro voor de kapitaalsubsidies huur.

Het investeringsvolume van de huursector dat gefinancierd wordt met rentesubsidies volgt het groeipad dat werd voorzien in het grond- en pandendecreet. Deze volumes, aangevuld met 100 miljoen euro aan extra renovatiebudget over een periode van 5 jaar en de mogelijke rentestijging resulteren in een gecumuleerde toename van de beleidskredieten met 41,2 miljoen euro tegen begrotingsjaar 2018.

De kredieten voor kapitaalsubsidies voor de koopsector nemen tegen begrotingsjaar 2018 toe met 16,1 miljoen euro. Dit ingevolge de indexatie van de volumes en het in rekening brengen van een mogelijke rentestijging.

Het investeringsvolume van de koopsector dat gefinancierd wordt met rentesubsidies volgt het groeipad dat werd voorzien in het grond en pandendecreet. Deze volumes en de mogelijke rentestijging resulteren in een gecumuleerde toename van de beleidskredieten met 15,6 miljoen euro tegen begrotingsjaar 2018.

De eenmalige leningsmachtiging aan de VMSW ten belope van 50 miljoen euro voor het rollend grondfonds, resulteert tegen begrotingsjaar 2018 in een toename van de rentesubsidie van 1,3 miljoen euro.

In de jaren '90 werd het urgentieprogramma Domus Flandria voor de bouw van sociale woningen opgestart. De financiering van dit programma gebeurde via leningen waarop een tussenkomst in de rentelast werd toegekend en een tussenkomst in functie van huurinkomsten. Deze financiering liep over 20 jaar. Bijgevolg beginnen de tussenkomsten van het Vlaamse Gewest vanaf begrotingsjaar 2015 te dalen. Gecumuleerd nemen de beleidskredieten voor dit programma met 28,3 miljoen euro af tegen begrotingsjaar 2018.

De leningsmachtiging van het VWF wordt geïndexeerd volgens de in de meerjarenbegroting voorziene inflatieparameters. De tussenkomst in de intrestlast van het Vlaamse Gewest voor deze leningen vragen een verhoging van de beleidskredieten met 20,5 miljoen euro tegen begrotingsjaar 2018.

3.1.2.13. Hogere entiteiten

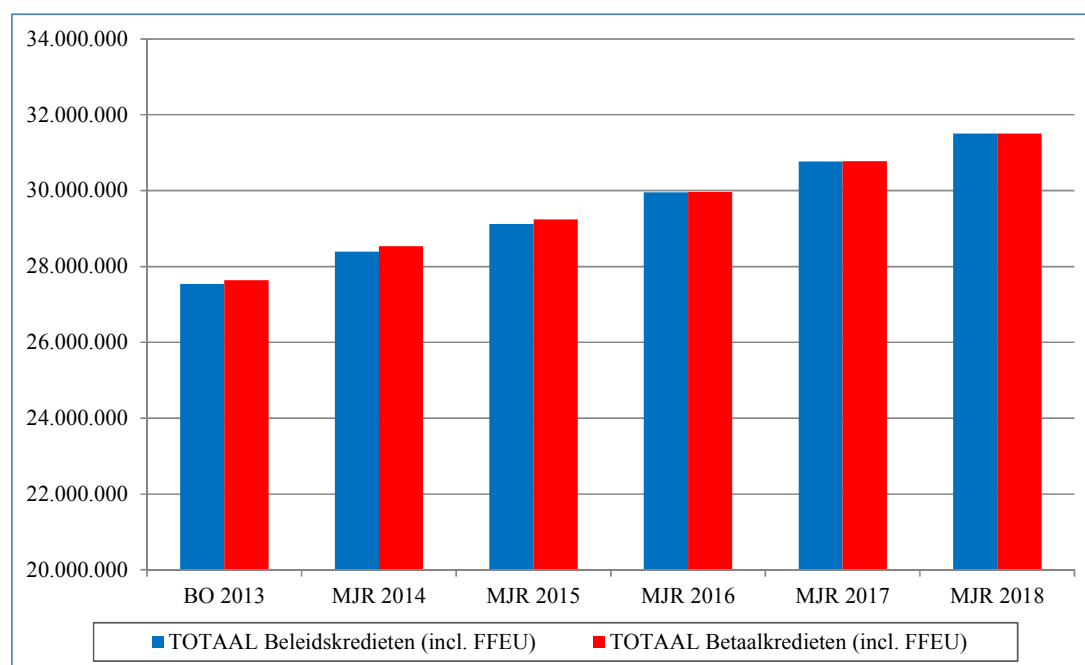
In begrotingsjaar 2014 wordt 2,5 miljoen euro voorzien voor de kosten die eventuele kabinetwissels met zich meebrengen.

3.1.3. De globale evolutie van de beleids- en betaalkredieten bij constant beleid

Figuur 3-1 toont aan dat in voorliggende begroting het verschil tussen de betaal - en beleids kredieten naar aanleiding van het verder wegwerken engagementen uit de huidige en vorige legislatuur afneemt van 104 miljoen euro tot een gelijk bedrag aan betaalkredieten t.a.v. de beleidskredieten.

Sowieso blijven de betaalkredieten in voorliggende meerjarenraming voorzichtig ingeschat, gelet op het feit dat er sowieso steeds engagementen zijn die niet tot een vereffening leiden.

Figuur 3-1: Beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)

3.1.4. *De beleids- en betaalkredieten verdeeld over de 13 beleidsdomeinen bij constant beleid*

In tabel 3-3, resp. 3-4 worden de beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein bij constant beleid weergegeven.

Tabel 3-3: Beleidskredieten per beleidsdomein bij constant beleid 2013-2018 (in duizend euro)

Beleidsdomein	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Hogere Entiteiten	124.723	129.442	129.212	131.531	134.021	136.416
Diensten Algemeen Regeringsbeleid	136.585	138.891	140.401	142.894	144.518	146.998
Bestuurszaken	2.834.052	2.931.939	3.025.458	3.121.587	3.230.567	3.321.820
Financiën en Begroting	541.151	620.387	636.926	655.788	661.521	675.158
Internationaal Vlaanderen	171.192	175.322	183.473	185.731	187.680	190.195
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.251.332	1.273.092	1.295.704	1.319.308	1.343.785	1.371.644
Onderwijs en Vorming	10.663.377	11.013.448	11.331.634	11.722.875	12.134.792	12.471.179
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	3.948.264	4.057.225	4.181.529	4.289.065	4.403.949	4.517.241
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.273.192	1.320.379	1.312.223	1.339.170	1.367.756	1.393.981
Werk en Sociale Economie	1.584.236	1.590.256	1.629.027	1.643.142	1.684.217	1.698.047
Landbouw en Visserij	184.868	186.528	189.310	192.255	195.209	198.144
Leefmilieu, Natuur en Energie	836.076	944.558	962.688	1.012.111	1.000.002	1.017.622
Mobiliteit en Openbare Werken	3.102.107	3.114.286	3.167.692	3.225.206	3.274.306	3.324.201
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	762.880	771.212	814.243	849.870	883.738	917.848
TOTAAL Beleidskredieten (excl. FFEU)	27.414.035	28.266.964	28.999.518	29.830.534	30.646.061	31.380.495
FFEU	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
TOTAAL Beleidskredieten (incl. FFEU)	27.539.035	28.391.964	29.124.518	29.955.534	30.771.061	31.505.495

Tabel 3-4: Betaalkredieten per beleidsdomein bij constant beleid 2013-2018 (in duizend euro)

Beleidsdomein	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Hogere Entiteiten	124.723	128.692	129.962	131.531	134.021	136.416
Diensten Algemeen Regeringsbeleid	140.485	140.019	140.704	142.474	144.760	146.564
Bestuurszaken	2.840.666	2.937.996	3.026.501	3.119.625	3.219.367	3.329.177
Financiën en Begroting	609.055	620.770	636.055	654.893	660.302	673.839
Internationaal Vlaanderen	217.398	195.935	179.885	184.978	183.607	188.045
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.270.158	1.249.771	1.275.697	1.277.308	1.314.703	1.319.540
Onderwijs en Vorming	10.648.314	11.061.948	11.362.137	11.746.097	12.182.859	12.514.051
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	3.948.961	4.094.226	4.205.909	4.305.426	4.414.237	4.524.013
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.268.708	1.304.276	1.334.224	1.360.941	1.385.361	1.400.249
Werk en Sociale Economie	1.571.139	1.587.221	1.613.214	1.637.889	1.667.798	1.690.781
Landbouw en Visserij	184.237	187.175	189.096	190.629	192.271	193.620
Leefmilieu, Natuur en Energie	831.645	961.332	987.230	1.007.599	1.030.916	1.051.670
Mobiliteit en Openbare Werken	3.115.558	3.147.359	3.195.865	3.216.840	3.239.863	3.283.276
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	769.156	807.257	834.751	854.741	874.828	909.574
TOTAAL Betaalkredieten (excl. FFEU)	27.540.203	28.423.977	29.111.229	29.830.973	30.644.892	31.360.815
FFEU	103.467	106.736	133.000	133.000	133.000	146.000
TOTAAL Betaalkredieten (incl. FFEU)	27.643.670	28.530.713	29.244.229	29.963.973	30.777.892	31.506.815

3.2. Vrije beleidsruimte

Uit de berekening van het vorderingensaldo bij constant beleid blijkt dat in 2014 het beoogde begrotingsevenwicht behaald wordt, zonder evenwel nog vrije beleidsruimte in deze legislatuur over te houden. Dat is het gevolg van de relatief lage economische groeicijfers in 2012, 2013 en 2014, gecombineerd met de reeds in constant beleid voorziene kostendrijvers en budgettaire engagementen en het wegvallen van de effecten van eenmalige maatregelen die zijn voorzien in de begroting 2013.

Vanaf het begrotingsjaar 2015 komt er terug vrije beleidsruimte beschikbaar ten belope van 243 miljoen euro, verder oplopend tot 1,63 miljard euro vrije beleidsruimte in begrotingsjaar 2018. Belangrijk is wel om er op te wijzen dat deze vaststelling uitgaat van het gegeven dat alle externe parameters gelijk blijven, wat gelet op de dagelijks veranderende economische omgeving, de institutionele hervorming, ... natuurlijk ook als zeer voorlopig dient te worden beschouwd.

4. HET FINANCIËEL BEHEER

4.1. Schuldevolutie

De evolutie van de schuld is vooreerst afhankelijk van het begrotingssaldo. Het effect op de schuld hiervan kan best worden ingeschat via het verwachte saldo in ESR-termen op de geconsolideerde begroting. Vervolgens zijn er ook de ontvangsten en uitgaven voor kredietverleningen en participaties die mee de evolutie van de schuld bepalen. Deze twee soorten verrichtingen zijn niet inbegrepen in het vorderingensaldo maar wel in het te financieren saldo van de Vlaamse overheid.

4.1.1. *Het begrotingssaldo in ESR-termen*

Voor 2013 tot 2018 wordt een begroting in evenwicht voorzien in ESR-termen. Bij de inschatting van de schuldevolutie wordt deze factor dan ook als neutraal beschouwd.

4.1.2. *Kredietverleningen en participaties*

Ook het saldo van de deelnemingen bepaalt mee de evolutie van de schuld. Wat betreft de kapitaalsparticipaties worden de vereffeningskredieten geraamd aan de hand van de betaalkalenders in de beslissingen van de Vlaamse Regering, aangepast aan de reeds uitgevoerde betalingen en nieuwe inzichten.

Het belangrijkste budget in de begroting voor deelnemingen is de verwachte ontvangst ingevolge een gedeeltelijke terugbetaling van de staatssteun door KBC. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat KBC de staatssteun terugbetaalt overeenkomstig de afspraken die gemaakt zijn met de Europese Commissie. In deze hypothese dient KBC 4.666 miljoen euro aan kapitaal terug te betalen aan de Belgische overheid tegen eind 2013. In een minimalistisch scenario voor de Vlaamse overheid maakt KBC ten volle gebruik van de mogelijkheid om eerst de federale overheid terug te betalen.

Hiermee rekening houdend betaalt KBC de Vlaamse Overheid in 2013 1.166 miljoen euro terug vermeerderd met de terugbetalingspremie van 50%. Vanaf 2014 wordt geraamd dat KBC 333 miljoen euro aan kapitaal terugbetaalt vermeerderd met 166,5 miljoen euro terugbetalingspremie.

Aan uitgavenzijde zijn de verwachte kasuitgaven voor participaties en deelnemingen van de begrotingsjaren 2009 – 2013 meegenomen. Voor de twee belangrijkste dossiers van de afgelopen jaren (het Vlaamse Energiebedrijf en TINA-fonds) is de kasimpact van het voorziene budget gespreid tot in 2016. Ook het budget 2013 van 100 miljoen euro is gespreid over de jaren 2013 – 2016.

4.1.3. *Globale evolutie*

In onderstaande tabel 4-1 wordt een overzicht gegeven van de geraamde schuldevolutie in de periode 2013-2018.

Tabel 4-1: Globale evolutie van de schuld (in duizend euro)

		2012	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Beginpositie		6.648.280	6.858.280	5.379.280	5.019.780	4.650.280	4.200.780	3.701.280
Geconsolideerd ESR-resultaat		0	0	0	0	0	0	0
KBC kapitaal	-	0	1.166.000	333.000	333.000	333.000	333.000	333.000
KBC terugbetalingspremie	-	0	583.000	166.500	166.500	166.500	166.500	166.500
Participaties	+	210.000	270.000	140.000	130.000	50.000	0	0
Eindpositie		6.858.280	5.379.280	5.019.780	4.650.280	4.200.780	3.701.280	3.201.780

4.2. Herfinancieringsbehoeften

Voor wat betreft de ontvangsten en aflossingen van leningen heeft de Vlaamse overheid in 2009 lange termijn leningen opgenomen via haar EMTN-programma. Hiervan vervallen in 2013 2 EMTN-leningen van respectievelijk 750 miljoen euro en 300 miljoen euro. Door de verwachte terugbetaling door KBC van 1.166 miljoen euro kapitaal eind 2013 wordt er geen rekening gehouden met een nieuwe EMTN-uitgifte in 2013.

In de periode 2014-2018 komen er nog enkele EMTN-uitgiftes op eindvervaldag: in 2014 en 2016 vervalt er telkens 1,25 miljard euro, in 2015 200 miljoen euro en in 2018 750 miljoen euro. Daarnaast vervallen er in 2015 nog 2 private leningen van samen 115 miljoen euro.

Naast deze grote eindvervaldagen heeft de Vlaamse overheid ook enkele kleinere vervaldagen. Van de overgenomen leningen van de vismijn Oostende is het aflossingsschema gekend. In 2013 vervalt 174 duizend euro, in 2018 221 duizend euro. De laatste vervaldag van deze leningen is pas in 2028. Daarnaast zijn er de aflossingslasten ingevolge de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding. In 2013 en 2014 bedragen ze 2,4 miljoen euro, in 2015 67,6 miljoen euro, in 2016 52,4 miljoen euro en vanaf 2017 opnieuw 2,4 miljoen euro. De laatste lening komt pas op eindvervaldag in 2026.

Onderstaande tabel 4-2 geeft een overzicht van de herfinancieringsbehoeften in de periode 2013-2018.

Tabel 4-2: Herfinancieringsbehoeften 2013-2018 (in duizend euro)

	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
EMTN	1.050.000	1.250.000	200.000	1.250.000	0	750.000
Gem Holding	2.432	2.432	67.579	52.432	2.432	2.432
Private leningen	0	0	115.000	0	0	0
Vismijn Oostende	174	183	192	201	211	221
Totaal aflossingen	1.052.606	1.252.615	382.771	1.302.633	2.643	752.653

Rekening houdende met deze vervaldagen en met een zo optimaal mogelijke mix van lange- en kortetermijnschuld wordt er in 2014 en 2016 rekening gehouden met een nieuwe EMTN-uitgifte van telkens 1 miljard euro en in 2018 250 miljoen euro. De resterende nood aan externe financiering wordt opgevangen via korte termijnsinstrumenten. Hierbij wordt voor 200 miljoen euro gerekend op BCP-papier. Gelet echter op de hiervoor aangegeven ruime kredietlijn zal dit instrument optimaal worden ingezet.

5. HET VORDERINGENSALDO

Uit tabel 5-1 blijkt dat de Vlaamse regering haar engagement blijft nakomen om zowel in begrotingsjaar 2013 en 2014 een begrotingsevenwicht in termen van vorderingensaldo te bereiken bij constant beleid.

Tegen het begrotingsjaar 2018 loopt – alle andere factoren gelijk blijvend - de vrije beleidsruimte op tot 1,64 miljard euro.

Tabel 5-1: Normnaleving door de Vlaamse overheid (in duizend euro)

	ESR-effect	BO 2013	MJR 2014	MJR 2015	MJR 2016	MJR 2017	MJR 2018
Algemene begroting Vlaamse ministeries (excl. Titel III)							
ESR gecorrigeerde ontvangsten algemene begroting	=	25.940.099	26.868.565	27.797.242	28.948.423	30.206.755	31.367.752
ESR gecorrigeerde primaire uitgaven algemene begroting	=	18.766.162	19.426.976	19.953.737	20.532.222	21.176.569	21.842.919
ESR-gecorrigeerd primair saldo Vlaamse ministeries (1)	=	7.173.937	7.441.589	7.843.505	8.416.201	9.030.186	9.524.833
Begrotingen te consolideren instellingen							
ESR gecorrigeerde ontvangsten	=	1.351.550	1.319.097	1.335.209	1.353.796	1.372.065	1.390.918
ESR gecorrigeerde primaire uitgaven incl FFEU	=	8.701.527	8.935.424	9.127.741	9.278.709	9.466.344	9.541.182
ESR-gecorrigeerd primair saldo te consolideren instellingen (2)	=	-7.349.977	-7.616.326	-7.792.532	-7.924.913	-8.094.279	-8.150.263
ESR-gecorrigeerd primair saldo (1) + (2)	=	-176.040	-174.737	50.973	491.288	935.907	1.374.570
Onderbenutting	+	353.775	345.336	355.396	365.545	377.021	387.299
Gecorrigeerd primair saldo	=	177.735	170.598	406.369	856.833	1.312.928	1.761.868
Rente-uitgaven	-	175.981	168.313	162.751	153.042	134.979	122.714
Gecorrigeerd vorderingensaldo	=	1.754	2.285	243.619	703.791	1.177.949	1.639.154